

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	14ydd Rhagfyr 2010
TEITL YR ADRODDIAD:	Protocol draft ar hawliau Aelodau i wybodaeth
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Ystyried ei gymeradwyo i'w fabwysiadu gan y Cyngor.
ADRODDIAD GAN:	Swyddog Gwybodaeth Corfforaethol

1. Cefndir

- 1.1 Mae cael at wybodaeth berthnasol yn hanfodol ar gyfer ymarfer rôl y Cynghorydd Sir.
- 1.2 Mae'r cyngor ynglŷn â'r hawliau i fynediad i wybodaeth i'w weld yn rhan 5.3.8 o Gyfansoddiad y Cyngor (Mynediad Aelodau i wybodaeth ac i ddogfennau'r Cyngor).
- 1.3 Mae'r wybodaeth geir yn rhan 5.3.8 o Gyfansoddiad y Cyngor yn gywir ond nid yw wedi'i chyflwyno ar hyn o bryd mewn ffurf y gellir ei deall yn rhwydd. Mae'n bwysig bod hawliau mynediad yr Aelodau ac ymrwymadau'r Cyngor i ddarparu mynediad i wybodaeth yn cael eu mynegi mewn datganiad clir a diamwys.
- 1.4 Mae'r Protocol Gwybodaeth drafft yn darparu crynodeb o sut y mae hawliau Aelodau i fynediad i wybodaeth wedi'u sefydlu mewn statud a chyfraith gwlad a hefyd y disgwyliadau mewn perthynas â chyfrinachedd.
- 1.5 Bydd darparu'r wybodaeth hon ar ffurf un Protocol hunangynhwysol yn sicrhau datganiad clir ar faterion mynediad i wybodaeth. Bydd protocol hefyd yn galluogi Cyngor i ddatblygu ei gynnwys er mwyn adlewyrchu'n well y newidiadau i'r tirlun cyfreithiol.
- 1.6 Mae'r Protocol yn cyfeirio at ymweliadau gan Aelodau i gyfleusterau'r Cyngor, gwaith briffio a rhyngweithio'r Cynghorwyr gydag eraill, oherwydd bod y materion hyn yn seiliedig ar gyfraith cyfrinachedd a materion cysylltiedig.

2. Darparu Gwybodaeth

- 2.1 Mae'r rhan hon o'r Protocol yn darparu gwybodaeth ynglŷn â hawliau'r Aelodau i gael mynediad a sut y deuir i benderfyniad ynglŷn â beth yw gwybodaeth sydd angen ei gwybod. Ceir hefyd wybodaeth ynglŷn â chyfrinachedd ac ymrwymadau statudol o dan Ddeddf Diogelu Data 1988 yn yr Adran hon.

3. Ymweliadau

- 3.1 Mae'r Protocol yn pwysleisio y dylai ymweliadau gan Aelodau i gyfleusterau'r Cyngor fod wedi'u cefnogi gan angen rhesymol er mwyn gallu cyflawni eu dyletswyddau. Mae'r

protocol yn rhyngweithio gyda pholisi CRB y Cyngor.

4. Materion Wardiau, Briffio a briffio gan y Rheolwr-gyfarwyddwr i Arweinyddion Grwpiau

4.1 Mae'r materion hyn wedi'u cysylltu gan y pwysigrwydd o barchu cyfrinachedd ac maent wedi'u cynnwys yn y Protocol er mwyn rheoli ymddygiad.

4.2 Mae'r Adran ar Briffio yn disodli rhan 5.3.6 o'r Protocol ar gyfer perthynas Aelod / Swyddog.

5. Argymhellion

5.1 Bod y Pwyllgor Safonau'n cymeradwyo'r Protocol Gwybodaeth drafft ac yn argymhell i'r Cyngor ei fod yn cael ei fabwysiadu yn y Cyfansoddiad.

[yn disodli 5.3.8 o'r protocol ar gyfer perthynas aelod/swyddog]

Protocol Mynediad i Wybodaeth gan Aelod

Darparu gwybodaeth

1. Fe all pob Cynghorydd archwilio a chymryd copïau o'r adroddiadau, cofnodion a phapurau cefndirol sy'n ymwneud â rhan gyhoeddus unrhyw raglen o gyfarfodydd o'r Cyngor, ei bwyllgorau a'r Pwyllgor Gwaith.
2. Mae gan Gynghorwyr hawl i wybodaeth nad yw'n gyhoeddus (yn cynnwys gwybodaeth yn ymwneud â'r rhan honno o gyfarfod o'r Cyngor, ei bwyllgorau a'r Pwyllgor Gwaith a eithriwyd o'i gyhoeddi) os oes gan y Cynghorwyr hynny angen rhesymol i wybod y wybodaeth honno er mwyn cyflawni eu dyletswyddau fel Cynghorydd.
3. Fe all pob Cynghorydd ofyn i unrhyw Adran o'r Cyngor ddarparu iddynt unrhyw wybodaeth, eglurhad a chyngor ynglŷn â swyddogaethau'r Adran honno fel sydd yn rhesymol angenrheidiol i'w helpu i wneud eu gwaith. Mewn geiriau eraill, fe ddylai Cynghorwyr allu dangos eu hangen i wybod yr wybodaeth. Fe ddylai Cynghorwyr yn arferol ofyn i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol neu uwch swyddog arall yn yr Adran berthnasol am wybodaeth.
4. Bydd angen i Gynghorydd wybod peth gwybodaeth sydd yn angenrheidiol iddo/iddi allu gwneud ei dd(d)yletswyddau'n iawn. Ni all y Cynghorydd hawlio angen i gael gwybodaeth nad yw'n ymwneud â busnes presennol neu ddiweddar y Cyngor. Nid oes gan y Cynghorydd hawl awtomatig i hawlio mynediad i wybodaeth lle na ellir dangos unrhyw angen i wybod. Nid yw'r gyfraith yn rhoi 'rhwydd hynt' i Gynghorydd fynd trwy ddogfennau'r Cyngor.
5. Bydd Cynghorydd sydd yn aelod o bwyllgor arbennig â hawl yn arferol i wybod am wybodaeth sy'n ymwneud â swyddogaethau'r pwyllgor hwnnw.
6. Fe all Cynghorydd nad yw'n aelod o bwyllgor arbennig gael mynediad i wybodaeth sy'n ymwneud â busnes y pwyllgor hwnnw cyn belled a'i fod ef/hi yn gallu dangos angen i wybod yr wybodaeth honno. Lle bo Cynghorydd yn ceisio cael gwybodaeth gyfrinachol neu bersonol sy'n perthyn i bobl eraill, rhaid iddo ef/hi ofyn i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol neu i uwch swyddog yr Adran berthnasol o'r Cyngor yn ysgrifenedig, gan roi rhesymau am y cais. Y Swyddog Gwybodaeth Gorfforaethol fydd yn penderfynu a ddylid datgelu'r wybodaeth os oes anghydfod.
7. Yn unol â pharagraff 5 o'r Côt Ymarfer i Aelodau, ni chaniateir i Gynghorwyr gyhoeddi gwybodaeth sydd yn gyfrinachol neu a eithriwyd rhag ei chyhoeddi heb ganiatâd y Swyddog Monitro. Ni chaniateir i Gynghorwyr ddatgelu gwybodaeth a roddwyd yn gyfrinachol i unrhyw un ar wahân i Gynghorydd neu swyddog sydd â'r hawl i'w wybod.
8. Pan yn delio gyda gwybodaeth bersonol, rhaid i'r Cynghorydd sicrhau nad yw ef/hi yn torri Deddf Diogelu Data 1988.

Ymweliadau

9. Fe all unrhyw Gyngorydd wneud ymweliad unigol i unrhyw Adran o'r Cyngor, depo, cyfleuster neu unrhyw lle y mae'r Cyngor yn gwneud ei waith os :-
- (a) Y bydd gan y Cyngorydd angen rhesymol i wybod am y lle hwnnw er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau; a
 - (b) Bod y Cyngorydd wedi rhoddi rhybudd rhesymol ymlaen llaw i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol perthnasol (oni bai iddo gael ei ganiatáu yn wahanol gyda'r Cyfarwyddwr hwnnw); ac
 - (c) O safbwynt sefydliadau Gwasanaethau Cymdeithasol, bod y Cyngorydd wedi derbyn gwiriad lefel uwch gan y Swyddfa Cofnodiadau Troseddol yn unol â pholisi CRB y Cyngor.
- Fodd bynnag, nid yw'r hawl i fynediad yn cael ei hymestyn yn awtomatig i ysgolion.
10. Bydd y Rheolwr-gyfarwyddwr yn dweud wrth Gyngorwyr mewn Ward berthnasol ynglŷn ag ymweliadau cyhoeddus neu swyddogol a gynhelir neu a drefnir gan y Cyngor i lefydd neu at bobl o fewn y Ward honno. Ymweliad cyhoeddus neu swyddogol yw un all olygu cyhoeddusrwydd allanol ac/neu gyswllt gyda chynrychiolwyr o gyrrff y tu allan i'r Cyngor.

Materion Ward

11. Rhaid i Gyfarwyddwr Corfforaethol unrhyw Adran sydd yn ystyried cais fyddai'n effeithio ar Ward arbennig neu ar grŵp o breswylwyr yn y Ward honno ddweud wrth Gyngorwyr y Ward honno am y cais ar y cyfle cyntaf. Bydd y Gyfarwyddwr Corfforaethol yn nodi a yw'r wybodaeth honno yn gyfrinachol ac i ba raddau y mae'n gyfrinachol. Ni ddylai Gyngorwyr Ward ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol ar gynigion yn eu Ward. Bydd unrhyw fethiant i barchu cyfrinachedd gwybodaeth o'r fath yn cael ei gyfeirio at Arweinydd Grŵp y Cyngorydd neu (yn achos Cyngorydd nad yw mewn Grŵp) i Gadeirydd y Cyngor, ac fe all hefyd fod yn torri'r Côd Ymarfer i Aelodau a Deddf Diogelu Data 1988.
12. Rhaid i Gyngorydd sy'n ceisio cael gwybodaeth sy'n ymwneud â mater neu le mewn Ward lle nad ydyw'n Gyngorydd ac yntau'n bwriadu siarad yn gyhoeddus ar y mater, ddweud wrth Gyngorwr/wyr y Ward honno ymlaen llaw.
13. Pe bai Cyngorydd yn ceisio cael gwybodaeth ynglŷn â mater neu le mewn Ward lle nad ydyw yn Gyngorydd, bydd y Swyddog y gwnaed y cais am wybodaeth iddo yn dweud wrth Gyngorydd/wyr y Ward honno ar y cyfle cyntaf.

[yn disodli 5.3.6 o'r protocol ar gyfer perthynas aelod/swyddog]

Gwaith Briffio

14. Fe all gwybodaeth a roddir gan swyddogion i Gyngorwyr gael ei darparu fel briff. Fe ellir darparu briff i Gyngorwyr unigol, aelodau pwyllgor arbennig neu'r Pwyllgor Gwaith, Arweinydd y Cyngor, Arweinyddion Grŵp neu (fel sydd wedi'i osod allan isod) un neu fwy o gyfarfodydd Grŵp.

15. Ni chaiff swyddogion ond darparu gwybodaeth a chynghor mewn cyfarfodydd briffio sy'n ymwneud â swyddogaethau a busnes y Cyngor, ac nid amgylchiadau unigol Cynghorwyr neu faterion sydd ond yn ymwneud â Grŵp.
16. Pan roddir briff, ni ellir gwneud penderfyniadau ar ran y Cyngor, er y gall ddarparu gwybodaeth am benderfyniadau sydd wedi'u cymryd a rhoi gwybodaeth i'r rhai sydd yn mynd i wneud penderfyniad.
17. Fe ddylid trefnu cyfarfodydd briffio a chyfarfodydd eraill gyda'r Cynghorydd, gan roi digon o rybudd am y busnes sydd i'w drafod. Ni ddylid rhoi briff ond trwy neu gyda chaniatâd uwch swyddog.
18. Os bydd swyddog yn rhoi briff i ddeilydd portffolio ar bwnc o natur gorfforaethol, yna fe ddylai aelodau eraill y Pwyllgor Gwaith sydd yn chwilio am yr un wybodaeth ei chael gan y deilydd portffolio ac nid gan y swyddog.
19. Os bydd swyddog yn rhoi briff i Arweinydd Grŵp ar bwnc o natur gorfforaethol, yna fe ddylai aelodau eraill o'r un Grŵp sy'n ceisio'r un wybodaeth ei derbyn gan yr Arweinydd Grŵp ac nid gan y swyddog.
20. Ni fydd swyddogion ond yn mynychu cyfarfodydd Grŵp i roi briff gyda chaniatâd y Rheolwr-gyfarwyddwr ac os yw'r cyfarfod yn un ffurfiol. Ni fydd swyddogion yn mynychu cyfarfod Grŵp tra bod materion o fusnes y Grŵp yn cael eu trafod. Bydd swyddogion yn ceisio delio'n ddiuedd gyda phob Cynghorydd ond mae'n anorfod y bydd angen iddynt wario mwy o amser ac ymdrech ar geisiadau gan y Grwpiau) mwyafrifol. Ni ddylai aelodau'r Grwpiau lleiafrifol gamddehongli hyn fel ffafriaeth gan swyddogion a'u gwneud yn destun ymosodiad cyhoeddus neu bersonol am y rheswm hwn.
21. Rhaid i Gynghorwyr sy'n mynychu cyfarfod briffio beidio â datgelu gwybodaeth a roddir yn gyfrinachol mewn cyfarfod briffio.
22. Rhaid i swyddogion sy'n mynychu cyfarfod briffio beidio datgelu i Grŵp arall wybodaeth a roddwyd yn gyfrinachol iddynt mewn cyfarfod briffio gan un Grŵp. Fodd bynnag, fe fydd swyddogion yn gallu datgelu gwybodaeth o'r fath i swyddogion eraill lle bo hynny'n angenrheidiol ar gyfer cyflawni eu swyddogaethau.
23. Rhaid i swyddogion sy'n mynychu cyfarfod briffio gyda Chynghorwyr a phobl nad ydynt yn aelodau o'r Cyngor fod yn hynod o wylidwrus i sicrhau na fydd gwybodaeth gyfrinachol yn cael ei datgelu y tu allan i'r Cyngor.
24. Fe all cyfarfodydd briffio ddigwydd naill ai wyneb yn wyneb neu ar y ffôn neu ar y rhyngwyd. Lle ceir cyfarfod nad yw yn un wyneb yn wyneb, rhaid i'r swyddogion sicrhau bod pawb sy'n cymryd rhan yn gwybod pwy yw'r naill a'r llall.

Cyfarfodydd briffio'r Rheolwr-gyfarwyddwr i Arweinyddion Grwpiau

25. Bydd y Rheolwr-gyfarwyddwr yn galw ac yn cadeirio cyfarfodydd briffio rheolaidd gydag Arweinwyr yr holl Grwpiau yn y Cyngor.
26. Bydd y Rheolwr-gyfarwyddwr yn darparu rhaglen i'r Arweinwyr Grwp o leiaf 3 diwrnod cyn y cyfarfod nesaf.

27. Fe all unrhyw Arweinydd Grwp awgrymu eitem ar gyfer rhaglen i'r Rheolwr-gyfarwyddwr, ond y Rheolwr-gyfarwyddwr ei hun fydd yn penderfynu ar gynnwys y rhaglen.
28. Os nad yw Arweinydd y Cyngor yn Arweinydd Grwp, yna fe all ef/hi fynychu.